

Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Novi Sad

RAZLIKE

Projekat **Razlike RETROSPEKTIVA**
Univerzitet u Novom Sadu
Akademija umetnosti

Razlike - RETROSPEKTIVA

Muzej savremene umetnosti Vojvodine (19.06-28.06.2014)

RAZLIKE

Svetlana Mladenov

PROJEKAT RAZLIKE - RETROSPEKTIVA

Projekat

Iniciranjem projekta RAZLIKE novosadska Akademija umetnosti je načinila još jedan iskorak ka slobodnjem i tolerantnijem odnosu prema dijalogu različitih medija i umetničkih disciplina, njihovom ukrštanju, preplitanju, suprotstavljanju... Poštujući tokove i atmosferu savremene umetničke scene u kojoj se umetnik nesputano kreće kroz polje umetnosti, istražujući granična područja umetničkih praksi i sama Akademija se tome priključila. Pored klasičnog nastavnog programa koji studenti moraju da savladaju, ovim projektom im je ponuđen otvoreniji pristup interdisciplinarnom razmišljanju i delovanju. I ne samo to. Akademija im je omogućila da istražuju i one oblasti koje nisu predmet izučavanja programom predviđenih nastavnih predmeta. Projekat RAZLIKE u početku se oslanjao isključivo na entuzijazam i vizionarstvo nekolicine profesora, da bi se iz godine u godinu širio i razvijao, privlačeći sve više studenata i profesora da mu se priključe.

Ravnopravni dijalog između profesora i studenata liшен klasičnog hijerarhijskog odnosa, njihov zajednički rad na projektu i tokom njegove realizacije iznedrio je još jedan kvalitet više u smislu tolerantnog odnosa prema razlikama i neopterećenosti autoritetima.

Projekat čini svojevrsnu laboratoriju u kojoj se slobodno eksperimentiše i istražuje. U njemu se promoviše pravo na razlike, na drugačiji splet referenci i toleriše mnoštvo suprotstavljenih strategija. I baš to podsticanje na eksperiment daje vitalističku snagu ovom projektu.

Kontekst

Umetnička scena Srbije više od dvadeset godina deluje iz pozicije marginalizovane društvene sfere, u kontekstu tranzicijom osiromašenog društva, uništene ekonomije i poremećenog sistema vrednosti, u kome su gotovo neizlečivom bolešću zahvaćene etičke i sve druge društvene norme udaljavajući nas od tolerantnog društva sazdanog na poštovanju ljudskih prava i sloboda. Nesigurnost i nestabilnost društva dovodi do snaženja osećanja straha od moguće nove represije i do stalne zebnje u iščekivanju

sve gore pozicije umetnosti u okviru društva. Gašenje optimizma, sveopšta apatija i razočaranje dovelo je do toga da se postepeno redukuje umetnička produkcija, koja se sada svodi na projekte skromnijih dimenzija, u kojima se za realizaciju umetničkih dela koriste jeftini materijali, reproduktivne tehnike i dokumentarni artefakti. Takva vrsta produkcije pogodna je za javnu prezentaciju jer je njeno transportovanje i manipulisanje u različitim, često alternativnim prostorima jednostavnije i ne opterećuje previše budžet autora i organizatora. U ovako nesigurnom okruženju umetnost ne sme previše da rizikuje, te se često drži one proverene i sigurne varijante koja je vodi od ideje do realizacije. Izgubila se spontanost i potreba za eksperimentisanjem koje ne mora uvek rezultirati savršeno izvedenim krajnjim produkтом, sve je manje radoznalosti i spremnosti na rizik. Potreba za eksperimentom koju svaka istinska umetnost nosi u sebi postala je, izgleda, isključivo privilegija najmlađe generacije umetnika. To je ono što pokreće umetničku scenu, što u nju unosi dozu aktivizma i vitalnosti i što je oslobađa različitih frustracija. Bez svih ovih elemenata postoji opasnost da scenom zavlada monotonija, rutina i osrednjost.

U tako rascepkoj i utišanoj umetničkoj sceni Srbije, čiji je prostor u medijima vrlo skroman i svakim danom sve manji, medijski su najvidljiviji skandali podgrevani klanovskim podelama unutar istovetnog kulturnog prostora, netolerantna lobiranja, podmetanja i manipulacije, koje nas sve zajedno udaljavaju od istine. Svi ti raskoli unutar savremene umetničke scene Srbije vode ka poništavanju ostvarenih rezultata zarad ličnih interesa. Oni uvode bespoštednu borbu oko prava na sopstveno pisanje istorije, njenu procenu i revalorizaciju. Vladajućoj političkoj strukturi to pogoduje i „opravdava” njihov ignorantski stav prema umetničkim ličnostima, ključnim dogadjajima i pojавama, vitalističkim umetničkim projektima, internacionalnim manifestacijama, festivalima i sl. Brisanje poznatih činjenica i manipulacija njima dovelo je do toga da savremena umetnička scena deluje gotovo neozbiljno, lažno, prevrtljivo, intrigantski, gde je svako svakome neprijatelj, gde niko nikome ne veruje, gde se laži mešaju sa istinom, gde se utvrđene činjenice relativizuju, čime se stvara haotična slika stvarnog stanja unutar umetničkog prostora. Da li je baš sve to spontano ili je haos u kome se ne-vrednosti proglašavaju vrednostima – dirigovani haos? Sužen je prostor za one malobrojne aktere – umetnike, teoretičare i menadžere, kojima je istinsko istraživanje, vrednovanje, promocija i afirmacija vrednih dostignuća i ostvarenja savremene umetničke prakse važnija od medijske manipulacije.

U takvoj negativnoj atmosferi i netolerantnom i nefleksibilnom društvenom okruženju stasava nova generacija umetnika školjujući se na fakultetima umetnosti u Srbiji, pa i na Akademiji umetnosti u Novom Sadu. Kada se školska vrata za njima zatvore, očekuje ih trnoviti put samodisciplinovanja i teških ličnih odluka, dodatno opterećen neorganizovanim umetničkim sistemom i nedefinisanom i nestabilnom kulturnom politikom koja im ne nudi mnoštvo mogućnosti. Nažalost, osvajanje prostora za sebe i svoju umetnost ne zavisi samo od njihove spretnosti, inventivnosti, komunikativnosti i novih ideja, već i od mnogih drugih, neumetničkih činilaca, koji ih guraju na marginu društva i u bespoštednu borbu za golu egzistenciju, uz veoma malo mogućnosti za afirmaciju sopstvenog rada.

Zbog toga projekti poput ovog, pod nazivom RAZLIKE, predstavljaju dragocene oaze u kojima se ukrštaju različite ideje i promišljanja i koje pružaju podsticaj generaciji mladih umetnika da još snažnije razvijaju svoju otvorenost prema eksperimentu i interdisciplinarnim istraživanjima.

Uz podršku ovog fleksibilnog projekta, možda će baš generacije mladih umetnika koje su kroz njega prošle biti te koje će smelije i upornije voditi bitku za uspostavljanje pravičnijeg vrednosnog sistema unutar umetničke scene Vojvodine i Srbije.

Producija

Na izložbi u Muzeju savremene umetnosti Vojvodine vodio se vrlo konstruktivan i dinamičan dijalog između različnih plastičkih koncepata, akcija i performansa učesnika projekta. U projektu su učestvovali: Davor Gromilović, Bojana Radenović, Kristina Oparušić, Aleksandra Obradović, Dejan Jankov, Zoran Bulatović, Petar Perić, Dušan Perić, Darko Đorđević, Ljubica Stojanović, Stanislav Drča, Zoran Radulović, Đorđe Ilić, Igor Matić, Bojana Knežević, Nikolina Medić, Mia Ćuk, Mladen Vračarić, Luna Jovanović, Sonja Radaković, Nina Komel, Dušan Brković, Srđan Đurić, Slobodan Stošić, Slađana Đukanović, Sonja Paunović, muzički performans REALISTIC MOMENT MOVEMENT. Savremenici doba u kome komunikacija postaje suštinska vrednost umetnosti vešto premeštaju informacije iz jednog medija u drugi, dopuštajući im da se preklapaju, ali da se nikad u potpunosti ne poklope. Istovremeno delovanje različitih diskursa dematerijalizuje svaku tradicionalnu estetsku kategoriju. Umetnička produkcija često se kreće u polju interaktivnosti, multimedijalnosti, novih

tehnologija i komunikativnosti. Najčešće se manifestuje kroz instalacije: prostorne, multimedijalne, video, foto, in situ... Instalacijama se gradi privremeni prostor u kome se kreće ne samo umetnik, već i publika, te tako instalacije postaju mesto susretanja, ali ne statično i stabilno, već dinamično i nepostojano, što pruža mogućnost njihove demontaže i ponovne montaže, arhiviranja i ponovnog rehabilitovanja. Instalacije grade aktivan prostor u kome se odvijaju različiti dijalozi. Akile Bonito Oliva o tome kaže: „Šta je instalacija, ako ne sposobnost i domišljatost umetnosti da prebrodi ovo doba dematerijalizacije koje dominira telematikom? Zato (video-) instalacija postaje kuća umetnosti.” I dodaje: „Zato instalacija postaje prostor za iskupljenje, dokaz da se još može izvoditi projektni koncept. Međutim, reč je o dopadljivom projektu kao simptomu duhovne otpornosti, o konstruktivnoj sposobnosti jezika da se organizuje na osetljiv i neautoritarni način.”¹

Pored instalacija koje su bile najbrojnije, postavku u Muzeju činili su još objekti, slike, fotografije, dokumentarni filmovi, video-radovi, performansi.

Izložba predstavlja svojevrsnu retrospektivu, tj desetogodišnji presek događanja, akcija i eksperimenata nastalih u okviru projekta RAZLIKE. Kontinuiranost ovog projekta kao i veliko interesovanje studenata, mladih umetnika i profesora za učešće u njemu, potvrđuje njegovu trajnu aktuelnost i njegovu potrebu za uspostavljanjem „slobodnog prostora”/ „velike laboratorije” za eksperiment, otvorene dijaloge, kretanja kroz različita polja umetnosti, sučeljavanja, toleranciju i poštovanje razlika. Svoja lična istraživanja umetnici su kroz ovaj projekat realizovali korišćenjem različitih materijala i tehnika. Najčešće su to bili takozvani „jeftini materijali”: papir, karton, tkanina, džak, drveni opiljci, kanap i sl. Novonastali umetnički koncepti bliski su „siromašnoj umetnosti”, tj italijanskom pokretu „arte povera”. Bez obzira na vremensku distancu, odjeci ovog italijanskog i internacionalnog pokreta i danas se ne tako retko mogu sresti u tranzicionim društvima, osiromašenim dugotrajnom krizom, kao i u kriznim i ratnim žarištima pojedinih bliskih ili udaljenih regiona sveta.

¹Akile Bonito Oliva, Đulio Karlo Argan, Moderna umetnost 1770-1970-2000, Clio, Beograd, 2006, str. 50

Umetnici su često u svoje instalacije uvodili gotove predmete (ready made), predmete iz prirode ili industrijske proizvode, elemente iz ličnog okruženja, iz svakodnevnog intimnog inventara. Njihov diskurs je u domenu intimnog/javnog, subjektivnog/objektivnog, u preispitivanju tema kao što su identitet, politički angažman, nomadizam, ekologija, uloga umetnosti u današnjem društvu kao i uloga i značaj muzeja u njemu, zlostavljanje, različite vrste zločina i terorizma, samopovređivanje, uloga porodice, obrazovanja, potrošačkog društva i sl.

Često se u službu konceptualnog promišljanja stavlja sopstveno telo, bilo da se ono koristi u performansu, videu ili fotografiji. Vodeći dijalog sa poznatim scenama iz istorije umetnosti (Mikelandelov *Dodir*, Leonardova *Mona Liza...*), autori ih stavljaju u drugačiji kontekst preispitujući njihova nova značenja. Interesovanja umetnika ponekad su u oblasti stripa, popularne kulture, ulične umetnosti, dizajna i reklama. Pojedine autore privlače eksperimenti sa svetlom i zvukom, te je tokom ovih deset godina u projektu RAZLIKE realizovano više svetlosnih i zvučnih instalacija.

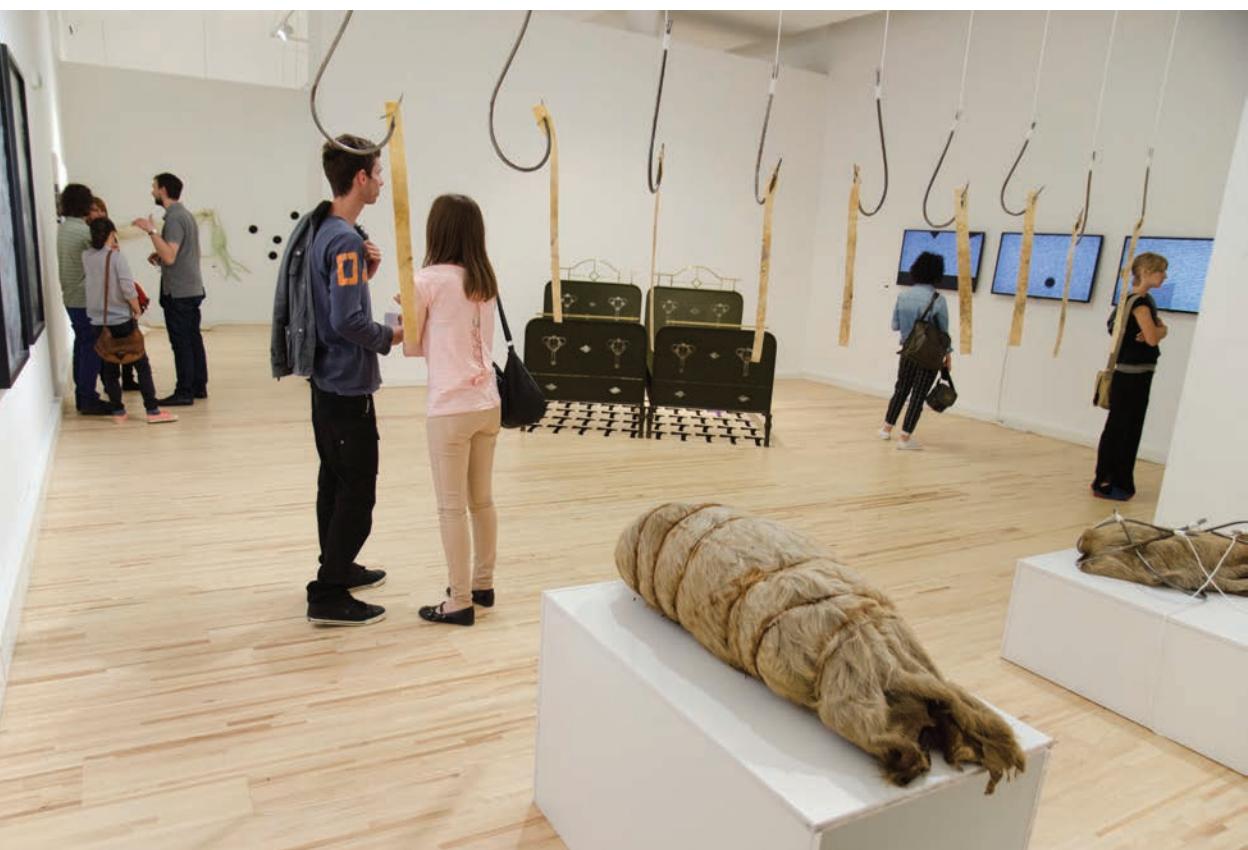
Skoro da nema oblasti i teme koje se učesnici projekta RAZLIKE tokom proteklih deset godina nisu dotakli. Neke teme su obrađivane sa više energije i spontanosti, dok su neke tek nagoveštene. Dragocene su brojne različite ideje promovisane u okviru ovog projekta. Neke od njih nikada neće biti u potpunosti realizovane. Neke to možda i ne treba da budu, jer je za njih sam postupak, način rada i tok istraživanja važniji od krajnjeg rezultata.

Koncept je osnova za gradnju umetničkog diskursa i na njemu najčešće počiva umetnička produkcija projekta RAZLIKE. Njegova različitost i raznovrsnost, težnja ka iskliznuću, neposlušnosti i spontanosti donosi bogatstvo istovremenog zvučanja različitih glasova, što ovaj projekat čini jedinstvenim na umetničkoj sceni Srbije.

EXIT

Goran Despotovski

PROJEKAT RAZLIKE

Projekat *Razlike* nastao je 2005. godine u težnji da okupi zainteresovane profesore i studente Akademije umetnosti u Novom Sadu kako bi zajednički istraživali oblasti socijalne, ekonomske, kulturne i političke vrednosti „razlika“. Ovaj svojevrsni umetnički projekat, otvoren je za kreativni sudar različitih i drugačijih umetničkih, društvenih, socijalnih i političkih formi izražavanja. Osnova projekta zasniva se na idejnom konceptu Mikelandjela Pistoleta (Michelangelo Pistoletto) definisanog tekstom *Progetto Arte* (Art Project) i projektom *Love Difference* (Voleti razlike).

Realizacija projekta se odvija na godišnjem nivou, aktivno kroz diskusije, obilaske određenih destinacija i izložbe angažovanih profesora i studenata učesnika. Svi učesnici se mogu izraziti kroz izlagačke i teoretske sadržaje koji obuhvataju savremenu umetničku praksu.

Principi projekta su: napraviti iskorak iz okvira klasičnih medija, zanemariti krutu akademsku podelu likovnih disciplina i stvoriti interdisciplinarnu i eksperimentalnu akciju kod učesnika. Projekat teži da artikuliše i podstakne očuvanje razlika.

Značaj projekta *Razlike* zasniva se na svojevrsnom sjedinjavanju svih umetničkih oblasti – kategorija, na učestvovanju sva tri departmana Akademije umetnosti i njihovoj međusobnoj interakciji. Projekat na taj način teži da obuhvati i dopuni edukativne elemente, potrebne za razvoj stvaralačke sposobnosti. Tokom perioda realizacije projekta, stvara se ambijent koji kroz analizu, dijaloge i kreativne sadržaje eliminiše distance i podstiče isticanje razlika. Značaj projekta potvrđuju i institucije koje su podržale njegovu realizaciju u prethodnom periodu. Projekat *Razlike* Akademije umetnosti u Novom Sadu do sada je realizovan u saradnji sa sledećim institucijama: Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Srpsko narodno pozorište; „Novkabel“; Galerija *Podrum*; Studentski kulturni centar Novi Sad; Univerzitska biblioteka „Svetozar Marković“ Beograd; Savremena galerija, Zrenjanin; Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda, Galerija Ružić, Hrvatska.

Razlike - Retrospektiva 2014

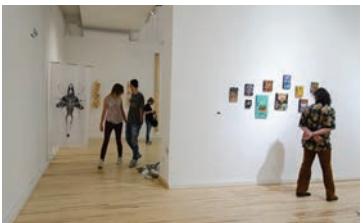
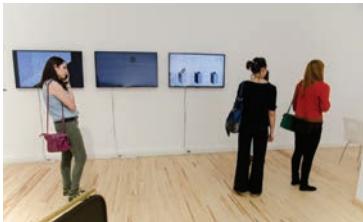
Muzej savremene umetnosti Vojvodine

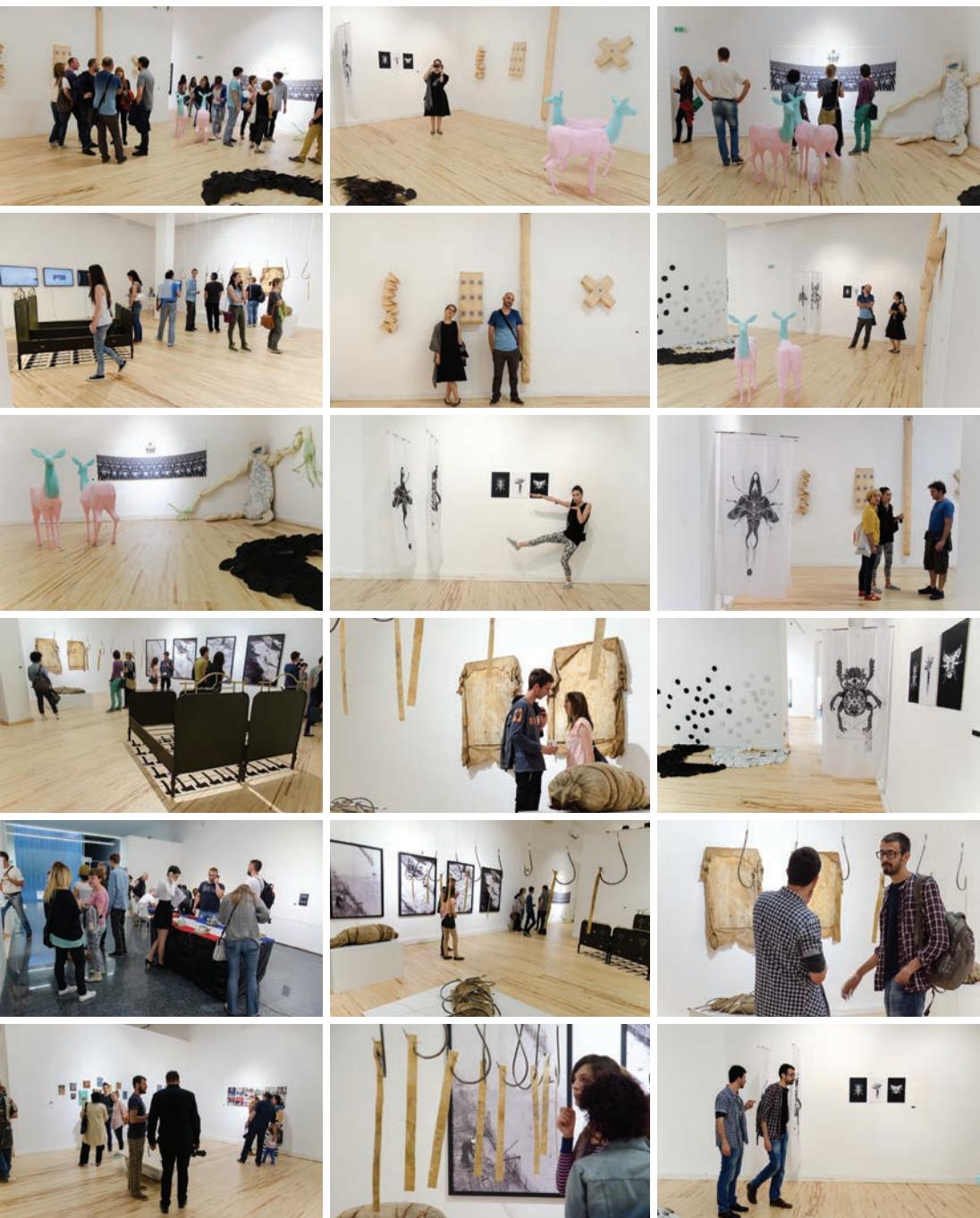
Novi Sad (19.06-28.06.2014)

Davor Gromilović, Bojana Radenović, Kristina Oparušić, Aleksandra Obradović, Dejan Jankov, Zoran Bulatović, Petar Perić, Dušan Perić, Darko Đorđević, Ljubica Stojanović, Stanislav Drča, Zoran Radulović, Đorđe Ilić, Igor Matić, Bojana Knežević, Nikolina Medić, Mia Ćuk, Mladen Vračarić, Luna Jovanović, Sonja Radaković, Nina Komel, Dušan Brković, Srđan Đurić, Slobodan Stošić, Slađana Đukanović, Sonja Paunović

REALISTIC MOMENT MOVEMENT

Radmila Stanišić, Nikola Pavlović, Stojan Grubić, Nemanja Savić, Jovan Obradović, Milan Basarić, Marijan Stančić, Aleksandar Stojanović, Vlastimir Stojiljković, Stanimir Miličić.

REALISTIC MOMENT MOVEMENT

Radmila Stanišić, Nikola Pavlović, Stojan Grubić, Nemanja Savić, Jovan Obradović, Milan Basarić, Marijan Stančić, Aleksandar Stojanović, Vlastimir Stojilković, Stanimir Miličić

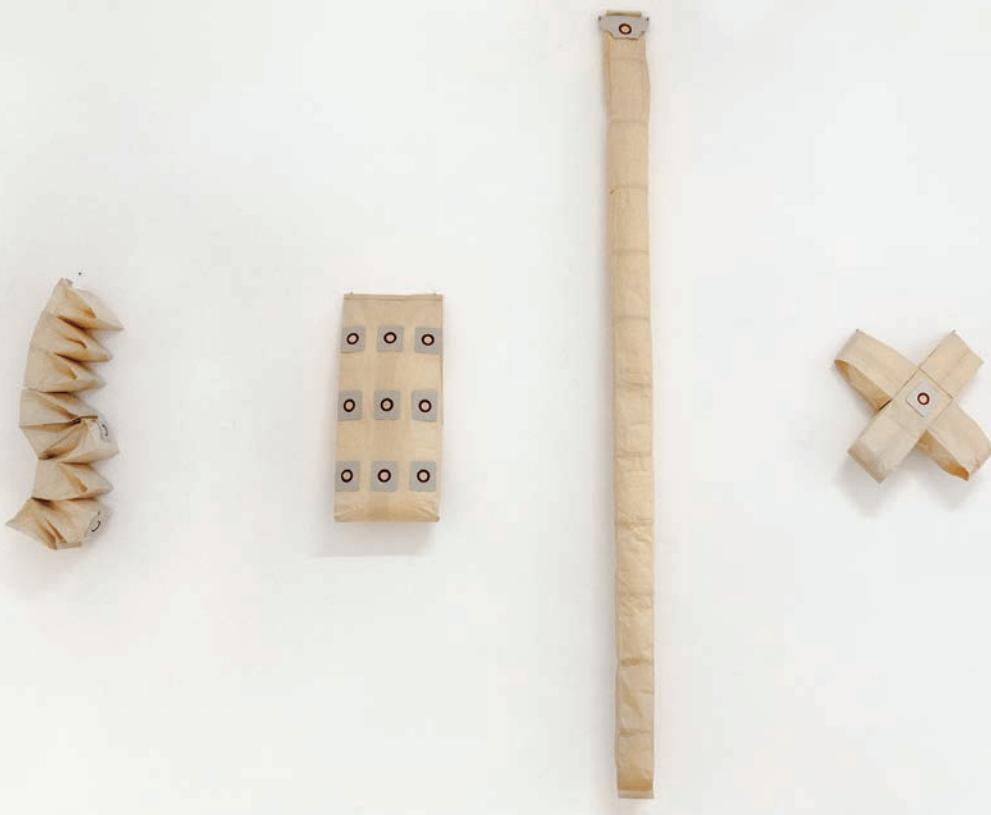
Davor Gromilović
Kristalizacija, slike

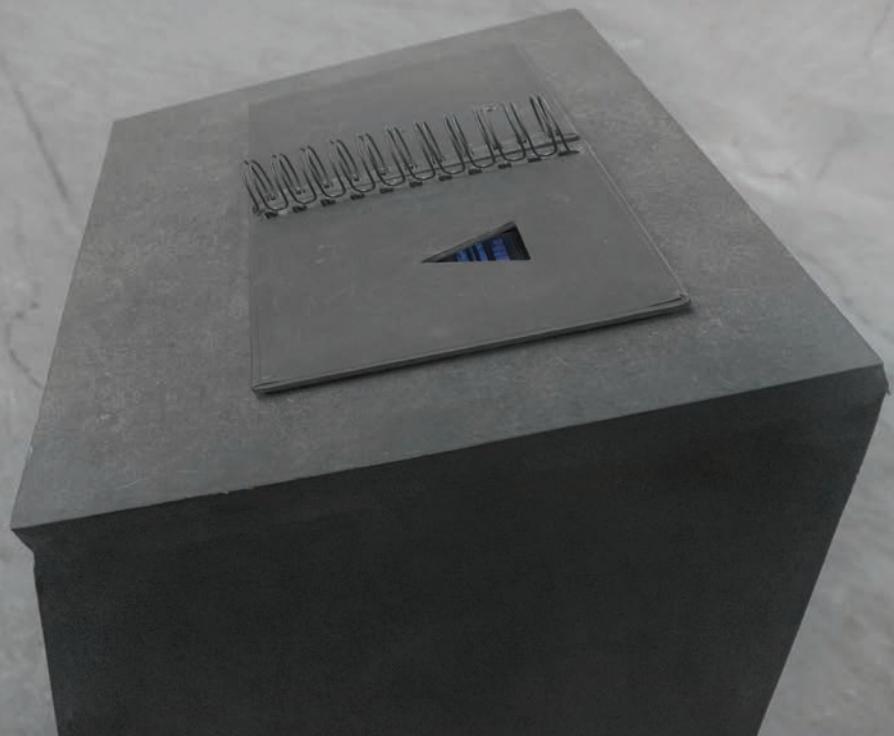
Bojana Radenović
Kikiriki istine, instalacija

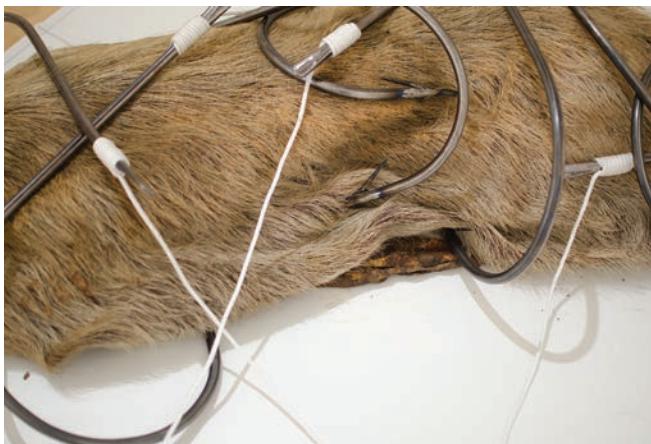
Kristina Oparušić
Muvol, instalacija

Aleksandra Obradović
Mutanti, instalacija

Dejan Jankov
Nadzorni organ, instalacija

Zoran Bulatović
Sećanje, instalacija

Petar Perić, Dušan Perić
Laži me još malo, instalacija

Darko Đorđević
Čist ton, instalacija

Ljubica Stojanović
Mystic bugs, zastave, print

Stanislav Drča

Zoran Radulović

*Bitka za Kosovo,
performans/interaktivna
instalacija*

Bitka za Kosovo

Performans i interaktivna instalacija, ovo umjetničko delo svodi problem nezavisne države Kosova na društvenu igru nalik Riziku. Posmatrano sa religijskog aspekta, vođeno kako istorijski činjenicama tako i stereotipima i predrasudama, pred mapu teritorije Kosova, sa svojim vojskom i moćima na raspolaganju, susreću se pop i hodža koji započinju Bitku za Kosovo.

Đorđe Ilić

Петхиљададеветстопедесетдва + 2, print

Igor Matić
01001111, video-instalacija

Bojana Knežević
Savršeni muškarac, Dokumentarni film/video instalacija

Nikolina Medić
Nikolina, print

Mia Ćuk

Dijalog maski, print

Dijalog maski - Rad predstavlja malu portretnu studiju, idejno začetu u momentu čitanja eseja „Put maski“ (La Voie des Masques, 1972) antropologa Klod Levi-Štrosa (Claude Lévi-Strauss) prvobitno objavljenu pod naslovom „Dijalog maski“. Slobodnom interpretacijom Levi-Štrosovog pisanja o povezanosti maski i mitova severnoameričkih plemena snimila sam seriju fotografija koje, u savremenom kontekstu, korespondiraju ovoj temi.

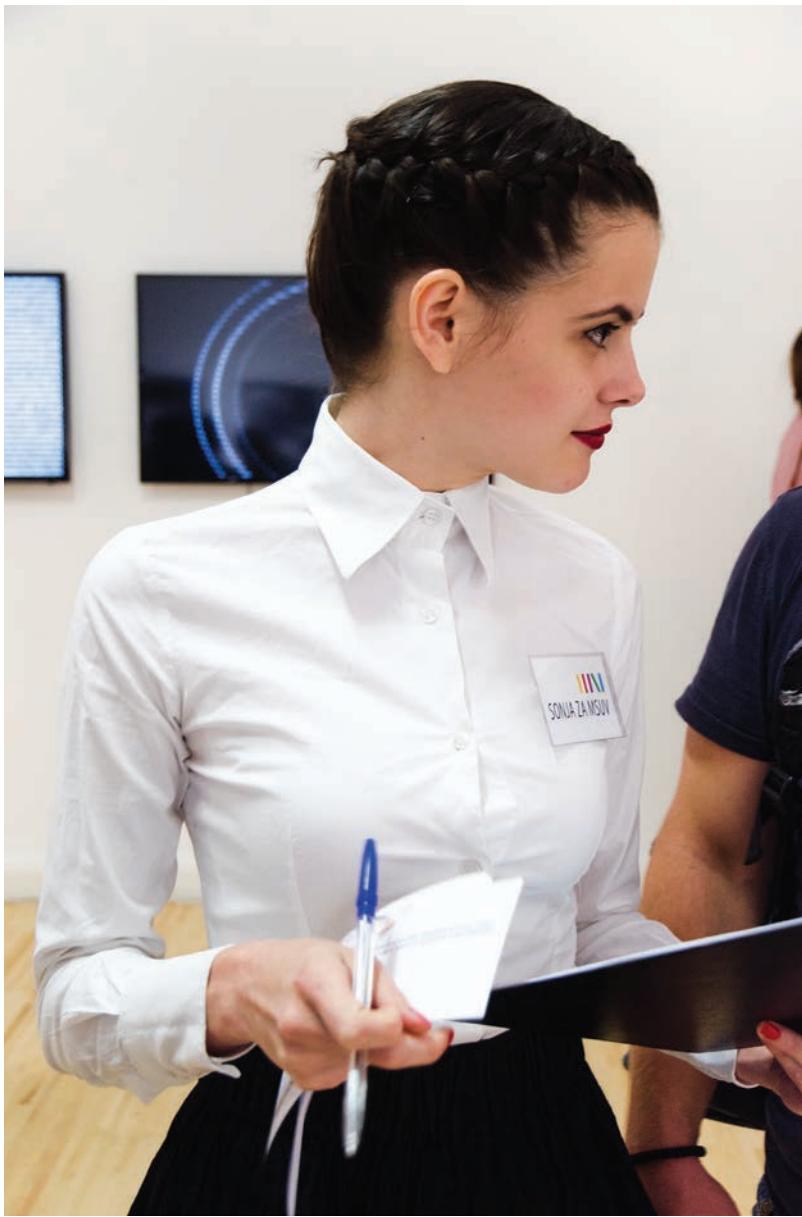
Ljudi (i mačka) na fotografijama nose maske sopstvenog lica, jednog od mnogobrojnih, i tim izvlačenjem iz konteksta to lice dobija značaj i status priče. Daljim interpretiranjem moje interpretacije Štrosove studije može se doći do drugih mogućnosti tumačenja, i upravo tako nastaje mit. Bilo da se fotografije čitaju kao „filmične“, isečci iz neke duže forme, ili kao male intimne epizode sa nemim likovima (forma dnevnika) one su nesumnjivo uhvaćene u momentu gestualnog dijaloga, a priče subjekata ispod maski koje bi možda dale odgovor na zašto-baš-tu i zašto-baš-tako pitanja- ostaće neotkrivene.

Mladen Vračarić
Bambike, instalacija

Luna Jovanović
In Every Dream Home a Heartache, print

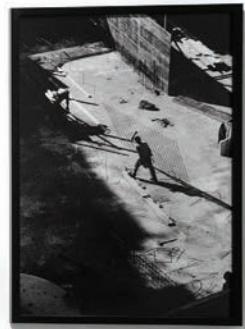
Sonja Radaković
Sonja za MSUV, akcija-performans

Nina Komel, Dušan Brković
Uslovna sloboda (Ja sam kao SLOBODAN), instalacija

Uslovna sloboda (Ja sam kao SLOBODAN) je prostorno-vremenska instalacija koja preispituje jednu od teorija zavere. „Pozivani broj ili predbroj je niz brojeva koji se biraju kada se želi uspostaviti telefonska veza između dva mesta ili dve države“. Međunarodni telefonski kod je broj koji se dodeljuje državama po određenom kriterijumu (lokacijama). Shodno tome, „država koja nastaje dobija svoj međunarodni kod kako bi se uspostavio redosled među istim“. Rad predstavlja bivšu državu Jugoslaviju sa devet telefona kao predviđanje situacije koja sledi. Posle raspada Jugoslavije dodeljeni su međunarodni telefonski kodovi novonastalim državama: +381 (Srbija), +382 (Crna Gora), +383 (?), +384 (?), +385 (Hrvatska), +386 (Slovenija), +387 (BiH), +388-?, +389 (Makedonija)

Zvučnim simbolima slušalice postaju države, gde ostaju tri prazna mesta, koja nas podstiču da sami zaključimo sled događaja koji je „unapred predviđen“ (Kosovo, Sandžak i Vojvodina?). Postavlja se pitanje: „Zašto je 1992. godine između pozivnog broja +381 za Srbiju i +385 za Hrvatsku ostavljen sloboden prostor, a 2007. godine Crnoj Gori dodeljen broj +382 i zašto je preskočen broj +388?“. Po svemu sudeći, bio je poznat izgled današnjih teritorija na kojima se nalazila Jugoslavija. Rad govori o uslovnoj slobodi, a uslovna sloboda jeste sloboda pod stranim pravilima i u okviru stranih političkih interesnih sfera i ambicija, odnosno NESloboda.

Srđan Đurić
Svečanost neobičnog, fotografija-print

Slobodan Stošić
Zastave, instalacija

Sladana Đukanović
Disjunction, instalacija

Sonja Paunović
Elemental, instalacija

Razlike 2014. Studentski kulturni centar - Fabrika, Novi Sad (20.06-28.06.2014)

Bojan Novaković, Doris Milešević, Bojana Radenović, Dejan Jankov, Laura Limburger, Bosiljka Zirojević, Goran Despotovski, Kristina Palanjuk, Kristina Oparušić, Milica Denković, Ljubomir Vučinić, Lidija Marinkov Pavlović, Marija Cvetković, Nikola Macura, Marija Jevtić, Dragutin Jegdić, Mladen Stojanović, Sonja Jo, Aleksandra Ristić, Vladimir Stašuk, Dubravka Lazić, Danica Jevđović, Katarina Tranavčević, Kosovka Simović, Aleksandra Dević, Nikola Radović, Irena Kovač, Jelena Rezač, Tamara Višković, Nikola Nikolić, Dragana Radenović, Tamara Dragan, Sanja Stvorcova, Srđan Ilić, Ekatarina Mitković, Ivana Lazić, Danijela Tasić, Stefan Stojanović, Marija Sarvan, Igor Lukić, Simon Hudolin, Marijana Buljovčić, Jadranka Orelj, Predrag Uzelac, Stanislav Drča, Aleksandar Ramadanović, Miloš Čubrilo, Andrea Mernjik, Sanja Janković, Andrea Boroš, Milan Perišić, Tamara Kokić, Srđan Šarović, Jovana Končarević, Željko Mandić, Srđan Đurić, Biljana Jevtić, Vladimir Frelih, Dragan Matić, Aleksandar Stojšin, Dejan Subotić, Miroslav Pestelek, Nebojsa Ćirić, Darko Aćimović, Radmila Stanišić, Nikola Pavlović, Stojan Grubić, Nemanja Savić, Jovan Obradović, Milan Basarić, Marijan Stančić, Aleksandar Stojanović, Vlastimir Stojilković, Stanimir Miličić, Predrag Okiljević, Đorđe Obradović.

Razlike - Retrospektiva 2014. Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Novi Sad (19.06-28.06.2014)

(muzika) Stanimir Miličić, Davor Gromilović, Bojana Radenović, Kristina Oparušić, Aleksandra Obradović, Dejan Jankov, Zoran Bulatović, Petar Perić, Dušan Perić, Darko Đorđević, Ljubica Stojanović, Stanislav Drča, Zoran Radulović, Đorđe Ilić, Igor Matić, Bojana Knežević, Nikolina Medić, Mia Ćuk, Mladen Vračarić, Luna Jovanović, Sonja Radaković, Nina Komel, Dušan Brković, Srđan Đurić, Slobodan Stošić, Slađana Đukanović, Sonja Paunović, Radmila Stanišić, Nikola Pavlović, Stojan Grubić, Nemanja Savić, Jovan Obradović, Milan Basarić, Marijan Stančić, Aleksandar Stojanović, Vlastimir Stojilković, Stanimir Miličić, Predrag Okiljević, Đorđe Obradović.

Razlike 2013. *Tvrđava Art, Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda - Galerija Ružić, Hrvatska* (21.09.2013)

Učesnici: Umjetnička akademija Osijek (Dora Tomić, Marija Mikulić Bošnjak, Lucija Jakovina, Vladimir Frelih); Akademija umetnosti Novi Sad (Goran Despotovski, Bojan Novaković, Bosiljka Zirojević Lečić, Dragan Matić).

Razlike 2013. *Studentski kulturni centar Novi Sad, Fabrika* (21.06 - 28.06.2013)

Ada Kobusiewicz, Aleksandra Obradović, Andrea Boroš, Andrea Mernjik, Andrea Petrović, Aleksandra Dević, Aleksandar Čikoš, Biljana Jevtić, Bosiljka Zirojević Lečić, Bojan Krtinić, Bojan Novaković, Bojana Radenović, Borislava Nedeljković Prodanović, Valentina Talijan, Vlado Rančić, Vukašin Šoć, Vladimir Frelih, Gojko Dutina, Goran Despotovski, Danijela Tasić, Darko Aćimović, Danijela Veselinović, David Mareš, Dejan Jankov, Dejan Subotić, Dragan Matić, Dragana Rađenović, Dušan Brković, Dušan Savković, Dene Šendula, Đorđe Ilić, Đorđe Marković, Đorđe Ćirković, Ena Petrović, Ema Stojanović, Zoran Radulović, Indira Kandić Nazzal, Irena Mirković, Ivan Perak, Ivana Marić, Isidora Todorović, Jelisaveta Vičić, Jelena Rezač, Kristina Oparušić, Kosovka Simović, Laura Limburger, Lidiya Marinkov Pavlović, Luna Jovanović, Ljubomir Vučinić, Ljubica Babić, Lazar Kalember, Marija Cvetković, Marija Jevtić, Milica Dukić, Milan Basarić, Mia Simonović, Miroslav Pestelek, Mirjana Raković, Mina Pavlica, Miloš Ilić, Nevena Popović, Nemanja Sovtić, Nikola Macura, Nina Komel, Nikola Nikolić, Nikola Zelić, Nikola Macura, Nikola Pavlović, Nikola Čirić, Nuša Đak, Nevena Topalov, Nebojša Čirić, Nenad Mikalački, Nikola Radović, Natalija Palurović, Radica Dedović, Sanja Janković, Samra Šabanović, Sanja Stojilković, Sergej Tucakov, Slađana Đukanović, Sonja Radaković, Srđan Đurić, Srđan Ilić, Srđan Šarović, Stefan Stojanović, Stanimir Miličić, Stanislav Drča, Simonida Jovanović, Sunčica Pasuljević Kandić, Tamara Višković, Tijana Petrović, Tomislav Todorović, Tatjana Jakić, Tea Vidaković, Muzički performansi: *Ambiente, Svashta, Svetlucavi duh.*

Razlike 2012. *Studentski kulturni centar Novi Sad, Fabrika* (22.06 - 29.06.2012)

Učesnici: Aleksandra Dević, Adela Pavkov, Marijana Buljović, Nenad Ignjatov, Aleksandra Obradović, Bojan Novaković, Goran Despotovski, Darko Aćimović, Dušan Brković, Nina Komel, Dušan Savković, Gordana Kaljalović, Mirjana Blagojev, Jelena Bulajić, Marija Cvetković, Kristina Oparušić, Marko Jozić, Mihajlo Sporin, Vukašin Šoć, Nikola Macura, Slobodan Stošić, Marija Jevtić, Đorđe Ilić, Ljubica Stojanović, Tamara Kokić, Bojana Radenović, Nuša Đak, Ana Novaković, Lazar Čurčić, Marija Kovač, Lazar Kalember, Marija Mandić, Dejan Jankov, Đorđe Odanović, Andrea Mernjik, Igor Matić, Irena Mirković, Simonida Jovanović, Dragana Rađenović, Gala Čaki, Valentina Talijan, Nikolina Stjepanović Medić, Marko Brkić, Silvija Metzger, Sergej Tucakov, Davor Gromilović, Slađana Đukanović, Ana Vrtačnik, Željko Mandić, Biljana Jevtić, Dragan Matić, Vladimir Frelih, Goran Tešanović, Luna Jovanović, Lidija Marinkov Pavlović, Dragan Hajrović, Marina Milanović, Predrag Uzelac, Mia Ćuk, Milica Denković, Danijela Tasić, Sonja Radaković, Bosiljka Zirojević Lečić, Stanimir Miličić, grupa Svashta.

Razlike 2011. *Savremena galerija Zrenjanin* (07.11 - 25.11.2011)

Učesnici: Aleksandra Obradović, Ana Stefanović, Bojan Vukadinov, Bojana Knežević, Bojan Novaković, Vlado Rančić, Vladimir Frelih, Goran Despotovski, Goran Mrvić, Davor Gromilović, Dragan Matić, Dušan Perić, Đorđe Ilić, Đorđe Marković, Željana Jurković, Jelena Tolimir, Katarina Stojanović, Ljubica Stojanović, Ljubomir Vučinić, Marija Jevtić, Nikola Macura, Petar Perić, Sanja Janković, Sanja Merča, Simonida Jovanović, Selena Junačkov, Slađana Đukanović, Slobodan Stošić, Stanimir Miličić, Tomislava Sekulić.

Razlike 2011. *Studentski kulturni centar Novi Sad, Fabrika* (22.06 - 29.06.2011)

Učesnici: Adela Pavkov, Aleksandar Bunčić, Aleksandar Matijević, Aleksandra Obradović, Alisa Tot, Ana Vidaković, Ana Stefanović, Andrea Petrović, Biljana Jevtić, Bojan Vukadinov, Bojana Knežević, Bojan Novaković, Bosiljka Zirojević, Valentina Talijan, Vladimir Frelih, Vladimir Matuski, Vlado Rančić, Gojko Dutina, Goran Despotovski, Goran Mrvić, Davor Gromilović, Danijela Cvjetan, Danilo Vuković, Dejan Pulić, Dimitrije Crvenčanin, Dragan Matić, Dušan Perić, Đorđe Marković, Đorđe Ilić, Zinaida Matosjan, Irena Mirković, Irina Stojšić, Ivan Jovanović, Jelena Tolimir, Jelisaveta Vičić, Jovana Ilić, Katarina Stojanović, Kristina Oparušić, Lidija Marinkov-Pavlović, Ljubica Stojanović, Ljubomir Vučinić, Maja Jockov, Marija Jevtić, Marija Mandić, Marina Ćirović, Marko Brkić, Miroslav Dajč, Nenad Ignjatov, Nenad Veljović, Nikola Macura, Nikola Marinkov, Petar Perić, Rina Vukobratović, Sanja Janković, Sanja Merča, Selena Junačkov, Simona Jovanović, Slađana Đukanović, Slobodan Stošić, Slobodanka Milošević, Stanimir Miličić, Tamara Kokić, Tomislava Sekulić, Željana Jurković, Željko Mandić.

Razlike 2010. *Univerzetska biblioteka „Svetozar Marković”, Beograd* (12.11 - 29.11.2010)

Učesnici: Ana Novaković, Goran Despotovski, Dušan Perić, Dušan Vuletić, Dragan Matić, Dragan Živančević, Dimitrije Crvenčanin, Irina Stojšić, Jelena Bulajić, Jelena Marinković, Kristina Oparušić, Ljubomir Vučinić, Marina Ćirović, Marija Cvetković, Milica Škrbić, Nikola Macura, Petar Perić, Sanja Janković, Stevan Kojić, Slobodan Stošić, Sonja Radaković, Slađana Đukanović.

Razlike 2010. *Studentski kulturni centar Novi Sad, Fabrika* (24.06 - 01.07.2010)

Učesnici: Aleksandra Obradović, Ana Golović, Aleksandar Matijević, Ana Novaković, Alisa Tot, Aleksandra Šovljakov, Adrijana Mracina, Adnan Bulić, Ana Komatin, Bojan Gruić, Goran Despotovski, Dušan Perić, Danijela Cvjetan, Dejan Ilić, Dejan Nikolić, Dušan Vuletić, Dragan Živančević, Dragan Matić, Dimitrije Crvenčanin, Đorđe Marković, Đerđi Ačaji, Željana Jurković, Zinaida Matosjan, Zoran Dorić, Irena Savičić, Ivana Simin, Ivan Bereš, Irina Stojšić, Iva Šijan, Jelena Bulajić, Jelena Marinković, Kristina Oparušić, Ljubomir Vučinić, Ljubomir Šćepanović, Marko Brkić, Marija Cvetković, Marko Ubović, Milica Škrbić, Milan Aleksić, Maša Pavlović, Marina Ćirović, Nikola Ševo, Nenad Ignjatov, Nikola Macura, Nebojša Slankamenac, Petar Perić, Petar Stamenković, Rina Vukobratović, Slobodan Stošić, Slađana Đukanović, Sanja Janković, Stevan Kojić, Sonja Radaković, Sandra Košić, Slaviša Malić, Tamara Kokić, Tamara Spasojević, Tamara Delić, Tijana Luković, Helena Gažo.

Razlike 2009. *Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Novi Sad* (26.06 - 10.07.2009)

Učesnici: Ana Novaković, Aleksandra Šovljakov, Bojana Knežević, Bosiljka Zirojević, Bojan Novaković, Goran Despotovski, Darija Medić, Davor Gromilović, Dragan Matić, Dragan Živančević, Đerđi Ačaji, Željana Jurković, Iva Šijan, Igor Cvejić, Jastra Jelačić, Mladen Vračarić, Milica Škrbić, Miroslav Dajč, Nataša Preljević, Nenad Ignjatov, Predrag Kovačić, Sonja Paunović, Tamara Vajs, Tijana Luković, Tijana Holpert.

Razlike 2007. [XII Art expo, Novi Sad](#) (08.03 - 13.03.2007)

Dokumentovani prikaz, prezentacija projekta Razlike.

Razlike 2007. „[Novkabel](#)”, Novi Sad (20.03 - 20.06.2007)

Dokumentovani prikaz, radionica, prezentacija projekta Razlike.

Razlike 2006. [Galerija „Podrum“ Apolo centar, Novi Sad](#) (05.07 - 25.07.2006)

Učesnici: Aleksandra Nikić, Bosiljka Žirojević, Bojan Marinković, Darko Đorđević, Dragan Živančević, Dragan Matić, Vlado Rančić, Goran Despotovski, Zoran Bulatović, Isidora Todorović, Jelena Vujičić, Korina Gubik.

Razlike 2005. [Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Novi Sad](#) (20.06 - 10.07.2005)

Učesnici: Aleksandra Erdeljan, Biljana Jankoski, Vlado Rančić, Goran Despotovski, Dragan Matić, Emilija Boroja, Zoran Bulatović, Igor Stević, Igor Veljković, Ljubica Denković, Sabina Stanković, Milica Denković, Tijana Titin.

MUZEJ
SAVREMENE
UMETNOSTI
VOJVODINE

Projekat Razlike-RETROSPEKTIVA 2014.

Organizator/Izdavač:

Univerzitet u Novom Sadu - Akademija umetnosti

Đure Jakšića 7, 21000 Novi Sad, Srbija

akademija.razlike@gmail.com

www.razlike.akademija.uns.ac.rs

www.akademija.uns.ac.rs

Za izdavača:

Profesor Zoran Krajišnik, dekan

Autor projekta:

Goran Despotovski, vanredni profesor

Koordinatori projekta:

Goran Despotovski

Kristina Oparušić

Sonja Radaković

Predgovor:

Svetlana Mladenov

Lektura predgovora

Katja Juršić-Huzjan

Suorganizator:

Muzej savremene umetnosti Vojvodine

Grafičko oblikovanje:

Razlike

Fotografija:

Goran Despotovski

Tehnička podrška:

Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Novi Sad

Tiraž: 400

Štampa: Štamparija Cicero, Beograd

Projekat su podržali:

Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu

Grad Novi Sad, Gradska uprava za kulturu

Novi Sad 2014.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

378.6:7.038.53(497.113 Novi Sad) „2014” (083.824)
7.038.5 (497.11 Novi Sad) „2014” (083.824)

АКАДЕМИЈА УМЕТНОСТИ (Нови Сад)

Razlike retrospektiva : Muzej savremene umetnosti Vojvodine, 19.06 - 28.06.2014 / [autor projekta Goran Despotovski ; predgovor Svetlana Mladenov; fotografija Goran Despotovski]. - Novi Sad : Akademija umetnosti, 2014 (Beograd : Cicero). - [48] str. :ilustr. ; 22cm

Tiraž 400.

ISBN 978-86-88191-38-8

Академија уметности (Нови Сад) - Мултимедијална уметност - 2014 -
Изложбени каталоги б) Ликовна уметност - Нови Сад - 2014 -
Изложбени каталоги

COBISS.SR-ID 291848455

RAZLIKE

www.razlike.akademija.uns.ac.rs